

ת"ד 1069/08/11 - מאשימה, מדינת ישראל נגד נאשם, עמרי מרדכי בירן

בית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו

27 מרץ 2014

ת"ד 1069-08-11 מדינת ישראל נ' בירן
בפני כב' השופטת דלית ורד

מדינת ישראל	בעניין: מאשימה
	נגד
עמרי מרדכי בירן	נאשם

הכרעת דין

אזכה את הנאשם.

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום בגין:

אי ציות לחץ המסומן על פני הכביש, עבירה על תקנה 36(ד) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן - **תקנות התעבורה**).

אי ציות לתמרור 201 (ב-45), עבירה על תקנה 22(א) לתקנות התעבורה.

אי ציות לתמרור 429 (ב-3), עבירה על תקנה 22(א) לתקנות התעבורה.

נהיגה בקלות ראש, עבירה על סעיף 62(2) לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן - **פקודת התעבורה**), בקשר עם סעיף 38(3) לפקודת התעבורה.

על פיכתב האישום, ביום 29.3.2011, בסמוך לשעה 17:00, נהג הנאשם רכב מסוג "מזדה" שמספרו 4527769 (להלן - **הרכב**), ברחוב התחיה בתל אביב - יפו, מכיוון מזרח למערב, בנתיב השמאלי מבין שני נתיבים, והתקרב לצומת עם רחוב שלבים (להלן - **הצומת**).

הצומת הנ"ל מרומזר, ומעל הרמזור בכיוון נסיעת הנאשם מוצב תמרור 201 (ב-45), שהוראתו "סע ישר או ימינה". מצד שמאל בכיוון נסיעת הנאשם, על אי תנועה בנוי מוצב תמרור 429 (ב-3), שהוראתו "אסורה פניה שמאלה". כן, מסומן על נתיב נסיעת הנאשם חץ לנסיעה לכיוון ישר בלבד.

אותה שעה נהג שרון פרייליך (להלן - **הנהג המעורב** או **המעורב**) רכב מסוג "יונדאי" שמספרו 2426273 (להלן - **הרכב המעורב**), ברחוב התחיה בכיוון הנגדי לכיוון נסיעת הנאשם, היינו ממערב למזרח.

לפי הנתען, הנאשם נהג בקלות ראש, בכך שפנה שמאלה לכיוון רחוב שלבים, מבלי לציית לחיצים המסומנים ובניגוד לתמרור 429 (ב-3), חסם את דרכו של הרכב המעורב וגרם להתנגשות בין שני כלי הרכב.

כתוצאה מהתאונה, נחבל הנהג המעורב ושני כלי הרכב המעורבים ניזוקו.

הנאשם הודה בעובדות האירוע, אך כפר בטענה כי נהיגתו הייתה בקלות ראש. הנאשם אישר כי פנה שמאלה בניגוד לתמרורים שהוצבו בכיוון נסיעתו, אולם פעל כך כפי שהונחה בהוראת שוטר שהיה במקום. נוהל דיון הוכחות.

מטעם התביעה העידו בפניי (לפי סדר העדתם):

שרון פרייליך, הנהג המעורב, ובמסגרת עדותו הוגשה תעודה רפואית (ת/4).

כמו כן הוגשו בהסכמה מסמכים שערך העד חגי כהן, בוחן תנועה (להלן - **בוחן התנועה**), לאחר שב"כ הנאשם ויתר על חקירתו, ובכללה זה:

הודעת הנאשם בחקירתו במשטרה (ת/1);

תרשים שערך שאליו צורף טופס חוות דעת מומחה (ת/2);

מזכר לעניין העדר דיווח על התאונה שרשם בוחן התנועה (ת/3).

מטעם ההגנה העיד הנאשם לבדו, ובמסגרת עדותו הוגש דו"ח אירוע (נ/1).

1. אין חולק כי התאונה ארעה בעת שהנאשם, אשר נסע ברחוב התחיה ממזרח למערב, החל בפניה שמאלה בצומת לעבר רחוב שלבים, וכי הנהג המעורב נסע ישר ברחוב התחיה מכיוון מערב למזרח, ממול לכיוון נסיעת הנאשם. שני הנהגים נסעו באור ירוק, אך אין חולק כי נסיעת הנאשם הייתה בניגוד לכיוון הנסיעה המותר. יובהר כי ברחוב התחיה מכיוון מזרח למערב, היינו כיוון נסיעת הנאשם, שני נתיבי נסיעה המאפשרים נסיעה ימינה וישר בלבד. ברחוב התחיה מכיוון מערב למזרח, היינו כיוון נסיעת הנהג המעורב, שלושה נתיבי נסיעה, המאפשרים נסיעה ימינה, ישר ושמאלה.

2. בהודעתו במשטרה, שניתנה 5 שבועות לערך אחרי התאונה, מסר הנאשם כיביום האירוע התקיים משחק כדורגל באצטדיון "בלומפילד" הסמוך, ועל כן היה באזור עומס רב ובלשונו: "**בלאגן של תנועה**" (ת/1 שורה 9), ובצומת האמור "**היה הכוונה של שוטרים אני הייתי שני בתור.. זה שלפני נסע ופנה שמאלה ראיתי שהרמזור שלנו ירוק ראיתי שיש שוטר בצומת שמאיץ בי מלפנים וגם צפצפו לי מאחור והיה נדמה לי שאני יכול לפנות שמאלה בגלל גם שהיה שוטר בצומת**" (שורות 10-14). הנאשם ציין כי הוא מכיר את הצומת ויודע כי הפניה שמאלה בכיוון נסיעתו אסורה "**אבל היה נדמה לי שהשוטר מסמן לי לפנות שמאלה ואז פנית**" (שורות 15-17).

לשאלה מדוע לא הבחין ברכב המגיע ממולו, השיב: "לא ראיתי אותו לפני כן לדעתי הוא הגיע בנסיעה רצופה ממול" (שורות 30-31).

לשאלה "האם השוטר הכוויין אותך שמאלה או שנדמה לך?" השיב: "לא אמרתי שהוא הכוויין אותי היה נדמה לי" (שורות 32-33).

3. בעדותו שב הנאשם וציין "עמדתי שני בצומת, לפני מכונית אחרת. המכונית האחרת התקדמה ואני ראיתי אותה פונה שמאלה..". בהמשך, כשהתקרב לצומת, הבחין בשוטר שעמד ממול, והבין כי הרכב שלפניו פנה שמאלה על פי הכוונת השוטר. הנאשם ציין: "..אני הבנתי שהוא מכוויין שמאלה כי הוא לא נתן לאף אחד להמשיך ישר..". ועל כן "פניתי שמאלה..". (פרוט עמ' 12 שורות 15-18).

בחקירתו ציין הנאשם כי השוטר האמור "עמד לפני המחסום מולי והאיץ ברכבים שיצאו החוצה וכיוון אותי..". לדברי הנאשם "אני הבנתי שהוא סימן לי לפנות שמאלה" (פרוט עמ' 14 שורות 12-14).

בהתייחסו לדבריו בחקירה "לא אמרתי שהוא הכוויין אותי אמרתי שנדמה לי", ציין הנאשם: "אני יכול להעיד רק על מה שאני מבין, לא יכול להעיד על מה השוטר עשה. רק השוטר יכול להעיד על זה. אני עמדתי מול השוטר ומבחינתי הוא כיוון אותי שמאלה" (פרוט עמ' 14 שורות 19-22).

בהמשך חקירתו הנגדית שינה הנאשם טעמו ועתה טען: "עמד שוטר בצומת וכיוון אותי שמאלה". משעומת עם כך שבחקירתו במשטרה נמנע מלציין כי השוטר הכוויין אותו שמאלה, ציין הנאשם: "הייתה תנועה מפורשת שסימנה לי לפנות שמאלה" (פרוט עמ' 15 שורות 12-15).

4. הנהג המעורב ציין כי יצא בנסיעה ממגרש חניה, שממוקם במרחק של 50 מ' לערך מצפון מערב לצומת. המשיך בנסיעה רצופה ישר ונכנס לצומת, היות ובכיוון נסיעתו דלק אור ירוק. המעורב הוסיף: "לדעתי אני הייתי היחיד שיצאתי מהחנייה. כולם נכנסו לחנייה". (פרוט עמ' 10 שורה 27). בחקירתו אישר כי לא היו רכבים נוספים שנסעו בכיוון נסיעתו, אלא הוא היה לבדו (פרוט עמ' 11 שורות 12-13).

המעורב אישר בעדותו כי "באותו יום היה משחק כדורגל, המון אנשים באזור..", עוד ציין כי בפינה הדרום מערבית של הצומת, מימין לכיוון נסיעתו, וכן ממול, בפינה הצפון מזרחית של הצומת, מימין לכיוון נסיעת הנאשם, עמדו שוטרים. לדבריו השוטרים "לא התעסקו בתנועה" (פרוט עמ' 9 שורה 18).

הנהג המעורב ציין כי בעת שעבר בצומת לא הבחין בשוטר שהכוויין תנועה, אך משהתבקש להתייחס לטענת ההגנה כי המשטרה הפנתה את הנאשם שמאלה, אמר כי אינו זוכר. כמו כן מסר כי הגעתו לצומת מרגע יציאתו מהחנייה ארכה כ-15 שניות, ולכן אינו יכול לשלול שהיה שוטר שהכוויין תנועה קודם לכן. (פרוט עמ' 10 שורות 22-25, שורה עמ' 11 שורה 8)

המעורב גם לא זכר האם היה רכב שפנה שמאלה לפני רכב הנאשם (פרוט עמ' 11 שורה 11).

מכאן עולה, כי לא הייתה בפי הנהג המעורב גרסה הסותרת את עיקר הטענות העובדתיות עליהן נשענה הגנת הנאשם.

5. הגנת הנאשם התבססה על הטענה כי באיזור הייתה הכוונת תנועה על ידי המשטרה, ועל כן פעל על פי הוראתו של שוטר, כפי שהוא הבין אותה. מכאן כי עומדות לנאשם שתי הגנות המצויות בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - **חוק העונשין**); הגנת "צידוק" בהתאם לסעיף 34ג(2), והגנת "טעות במצב דברים" בהתאם לסעיף 34י"ח.

סעיף 34ג לחוק העונשין קובע כלהלן:

"34ג. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה באחד מאלה:

(1) ...

(2) עשהו על-פי צו של רשות מוסמכת שהיה חייב לפי דין לציית לה, זולת אם הצו

הוא בעליל שלא כדין;

חובת הצייות להוראת שוטר מוגדרת בתקנה 23 לתקנות התעבורה, על פי תקנה 23(ב), "הצייות כאמור חובה הוא אף אם ההוראה או האות הם בניגוד לתקנות או בניגוד לתמרורים או להוראות כלליות אחרות בענין סדרי תנועה שניתנו על ידי כל רשות מוסמכת לכך".

סעיף 34 יח לחוק העונשין, שעניינו הוא בהגנה של "טעות במצב דברים" קובע כדלקמן:

"34יח. (א) העושה מעשה בדמותו מצב דברים שאינו קיים, לא יישא באחריות

פלילית אלא במידה שהיה נושא בה אילו היה המצב לאמיתו כפי

שדימה אותו.

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על עבירת רשלנות, ובלבד שהטעות היתה

סבירה, ועל עבירה של אחריות קפידה בכפוף לאמור בסעיף 22(ב)".

6. הן על פי גרסת הנאשם והן על פי עדותו של הנהג המעורב, היו מספר שוטרים בצומת, אשר לפחות חלקם נטלו חלק בטיפול בתאונה לאחר קרותה, ונוכח מיקומם בצומת, הדעת נותנת כי היו עדים להתרחשותה.

בוחן התנועה ערך בירור, ממנו עלה כי לא נמצא כל דיווח אודות התאונה (ת/3). ההגנה מצידה המציאה דו"ח אירוע המתייחס למועד ולמקום הרלוונטים, ממנו עלה כי 51 שוטרים היו פרוסים בשטח לרגל האירוע. באופן תמוה איש מהשוטרים שהוצב בצומת ובסמוך לו, לא ערך דו"ח פעולה אודות נסיבות התאונה, הטיפול בה לאחר התרחשותה, או גביית גרסה ראשונית מהמעורבים בה, כפי שמקובל באירועים מסוג זה.

שוטרים שעמדו בצומת והיו עדים לתאונה, לא מצאו לנכון לתעד את אשר ראו. איש מהם אף לא מצא לנכון לציין מה היו נתונים בשטח ככל שיש בהם כדי להשליך על אחריותו של הנאשם לגרימת התאונה, כגון חסימת נתיבי נסיעה או הכוונת תנועה.

מכאן עולה כי אין בפניי גרסה עובדתית של התביעה, באשר לפעילותם של גורמי אכיפת החוק בזירת האירוע, שיש בה כדי לסתור את טענותיו של הנאשם באשר להכוונת התנועה.

הימנעות מוחלטת זו מתיעוד או דיווח מצד גורמי אכיפת החוק שהיו בזירה, יש בה משום מחדל חקירתי משמעותי, שדי בו כשלעצמו כדי לערער את היכולת לבסס הרשעה מעבר לספק הנדרש בדיון הפלילי.

ב- עפ 5019/09 דביר חליווה נ' מדינת ישראל ציין כב' השופט מלצר:

"..בפסיקה נקבע לא אחת כי במקרים שבהם התגלו מחדלים בחקירת המשטרה - ואפילו מחדלים חמורים - אין הדבר מוביל בהכרח לזיכוי הנאשם. על בית המשפט לבחון האם בשל המחדלים האמורים עולה חשש כי קופחה הגנתו של הנאשם, כיוון שהתקשה להתמודד כראוי עם חומר הראיות העומד נגדו, או להוכיח את גרסתו שלו.."

ב-ע"פ 8447/11 סולימאן נ' מדינת ישראל ציין כב' השופט סולברג:

"..יש לבחון בעת בדיקה של טענה בדבר מחדלי חקירה את השאלה האם המחדלים הנטענים הם חמורים במידה המעוררת חשש שהגנת הנאשם קופחה כיוון שהתקשה להתמודד כראוי עם חומר הראיות העומד נגדו או להוכיח את גרסתו שלו.

במקרה שבפניי, נוכח הימנעות גורמי אכיפת החוק מתיעוד האירוע ונסיבותיו, ובהעדר גרסה עובדתית בהתייחס לטענות הנאשם, שלמולה ניתן היה לבחון את גרסתו, נגרעה יכולתו של הנאשם להוכיח את גרסתו שלו ועל כן קופחה הגנתו.

7. לכך יש להוסיף את העובדה כי בכתב האישום, האמור לתאר את עובדות האירוע כהוויתן, על פי המצב ששרר בפועל, אין כל תיאור אודות העובדות שאפיינו את האירוע שבפני, באשר לקיומו של משחק הכדורגל, שבעטיו שרר עומס תנועה כבד באזור ונוכחות מוגברת של שוטרים במקום. מקריאת כתב האישום ניתן היה להבין כי עסקינן בפנייה אסורה שנעשתה ברשלנות בנסיבות יומיומיות.

לעניין זה יפים דברי כב' השופט רובינשטיין ב-עפ 6392/07 מדינת ישראל נ' שמואל יחזקאל, אשר בהתייחס לכתב אישום שהוגש מבלי שכלל תיאור מלא של האירועים שקדמו לאירוע בו נטענו סייגי צידוק צורך והגנה עצמית, ציין:
"..ברור כי דיון בתחולת הסייגים לאחריות הפלילית חייב התייחסות לאירועי ההתפרעות והדריסה - ולפיכך חובה היה לכלול תיאורים אלה בכתב האישום (ע"פ 534/84 אריה (פנחס) נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 561, 575; ולאחרונה רע"פ 9718/04 מדינת ישראל נ' נוארה [פורסם בבנו]). הדבר מעוגן גם בחובת ההגינות המוטלת על המדינה כמדינה; לא באירוע תלוש מהקשר עסקינן, והתמונה המוצגת לבית המשפט צריך שתהא שלמה בכל הרלבנטי לעבירות, גם אם אין הדבר נוח לתביעה.."

8. אשר לנטל ההוכחה לקיומו של סייג הצידוק, בסעיף 34 לחוק העונשין נקבע כלהלן:
34ה. מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית.

בסעיף 34כב לחוק העונשין נקבע כלהלן:

34כב. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר

לספק סביר.

(ב) התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר,

עמוד 5

יחול הסייג.

בספרו **על הדין בפלילים חוק העונשין** חלק ראשון (מהדורת 2004), עמ' 554, ציין המלומד קדמי:
" הנאשם נושא, עקרונית, בנטל סתירתה של החזקה הקבועה בסעיף 34 לתיקון; אך במקום שנותר ספק - הנאשם יהנה הימנו וסייג הצידוק יחול לגביו, כמתחייב מן האמור בסעיף 34כב(ב).
הלכה למעשה מוטלת, אפוא, על הנאשם חובת הראיה לקיומה של תשתית המקימה ספק; כאשר במקום שחומר הראיה שבא בפני בית המשפט מותיר ספק בדבר קיומו של הסייג - הסייג יחול."

במקרה שבפניי, המחדל החקירתי שבעטיו נמנע מהנאשם מלבסס את טענתו בדבר ציות להוראת השוטר, הוא המקים את הספק הסביר. משקם ספק זה, יש לקבוע את תחולתו של הסייג הנטען על ידי הנאשם.

9. בהתייחס לסייג "טעות במצב דברים", ב-**עפ 4795/13 אמיר בזזינסקי נ' מדינת ישראל**, ציינה כב' השופטת דפנה ברק-ארז:

"..הרעיון העומד בבסיסה של הגנה זו הוא שברגיל אין הצדקה להטיל אחריות פלילית מלאה על גורם הטועה בהבנת המציאות העובדתית, מאחר שבנסיבות אלה הפועל אינו מסוגל לבחור בחירה חופשית הנטועה במציאות העובדתית בין ביצועה של העבירה לבין הימנעות מביצועה..".

בהיותן של העבירות המיוחסות לנאשם עבירות שהיסוד הנפשי הנדרש להן הוא רשלנות, ההכרה בסייג זה, כעולה מסעיף 34(ב) לחוק העונשין, מותנית בהיותה של הטעות כנה וסבירה. בפסיקה נקבע כי בהיבט הראייתי, סבירותה של הטעות יכולה לשמש אף כאמת מידה לבחינת אמינותה של גרסת הנאשם לגבי טעותו (ראו: **ע"פ 4930/07 טולדו נ' מדינת ישראל** וכן **ע"פ 5938/00 אזולאי נ' מדינת ישראל**).

במקרה שבפניי, נוכחות השוטרים בצומת יש בה כדי לאשש את טענת הנאשם כי התנועה הוכוונה על ידם וכי, להבנתו, נדרשה ממנו פנייה שמאלה על מנת לפנות את הצומת. עם זאת, לא מצאתי כי לנאשם היה הסבר מניח את הדעת, מדוע נמנע מפנייה ימינה על מנת לפנות את הצומת, אפשרות שלא נחסמה בפניו.

נתתי דעתי אף לטענתו של הנאשם כי רכב שנסע לפניו פנה אף הוא שמאלה, טענה שלא נסתרה בידי המעורב בעדותו.

האפשרות לפיה הנאשם טעה להבין ולפרש את תנועותיו של השוטר כהוראה לפנות שמאלה, עולה בסבירותה על האפשרות שבה הנאשם ביצע ביודעין פניה אסורה, בצומת המוכר לו היטב, מול עיניהם הבוחנות של השוטרים שהיו במקום. הדעת נותנת כי בנסיבות אלו, פנייתו של הנאשם שמאלה הייתה, למצער, עקב הבנתו של הנאשם כי כך הורה לו השוטר לפעול.

10. אשר לנטל ההוכחה לקיומו של סייג "טעות במצב דברים", בספרו **על הדין בפלילים חוק העונשין** חלק ראשון (מהדורת 2004), עמ' 564, ציין המלומד קדמי:

"לנוכח הוראותיהם של הסעיפים 34 ו-34כב(ב) לתיקון, ימשיך הנאשם ליהנות מן הספק

בהקשר זה. אמנם, לכאורה, הנאשם נושא בנטל סתירת החזקה הקבועה בסעיף 34ה לתיקון; אך במקום שנותר ספק אם נתקיימו הנסיבות ליישום של הסייג יהנה הנאשם מן הספק והסייג יחול, כמתחייב מהוראת סעיף 34כב(ב) לתיקון".

גם בהתייחס לסייג זה, במקרה שבפניי, משמצאתי כי טעותו הנטענת של הנאשם הייתה סבירה, משלא ניתן לומר כי גרסתו הראשונה של הנאשם בהודעתו במשטרה לקתה בכנותה, יש לאפשר לנאשם ליהנות מהספק והסייג יחול.

11. לא נעלמה מעיני ההתפתחות בגרסת הנאשם על ציר הזמן. בהודעתו במשטרה נמנע מלציין במפורש כי השוטר הורה לו לפנות שמאלה אלא טען כי היה נדמה לו כי כך הורה השוטר. בתחילת עדותו בבית המשפט, טען הנאשם כי כך הוא הבין את הוראת השוטר אשר האיץ בו לפנות את הצומת, והסיק זאת אף מכך הרכב שנסע לפניו פנה שמאלה. בהמשך ערך הנאשם "מקצה שיפורים", עתה טען באופן נחרץ כי השוטר הורה לו לפנות שמאלה, ואף ציין כי הוראת השוטר לוותה בתנועת יד מפורשת. גרסה אחרונה זו עוררה קושי במהימנותה, בהיותה גרסה כבושה, וערכה של טענה זו אינו רב.

בסופו של יום, לאור המחדל החקירתי המשמעותי, שבעטיו נגרעה יכולת הנאשם להוכיח את גרסתו ולתמוך את טענות הגנתו, כמו גם זאת שגרסת הנאשם לא נסתרה ביסודה בפרשת התביעה באמצעות עדותו של הנהג המעורב, ועל אף הקושי לתת אמון בגרסתו הסופית של הנאשם, בשל היותה גרסה כבושה, לא ניתן לקבוע כי הנאשם נושא באחריות פלילית למעשיו, ועל כן אזכה את הנאשם, ולו מחמת הספק.

ניתנה היום, כ"ה אדר ב תשע"ד, 27 מרץ 2014, במעמד הנאשם, עו"ד דותן מטעם התביעה, ועו"ד בלוטמן מטעם הנאשם.